

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXXI.

Celovec, 12. vinotoka 1912.

Št. 41.

Kdo hujska?

Borovlje, 8. oktobra.

Razmere pri nas na Koroškem, zlasti pa v Borovljah, postajajo čedalje bolj neznozne. Mesto da bi šli drug drugemu na roko, vladata prepir in sovraštvo, se nasprotuje, kjer se le more in ščuva sosedu proti sosedu, brata proti bratu. Kdo dela prepir med nami? Ali je bilo vedno tako?

Če vzamem včasih kak nemški list v roke, n. pr. »Freie Stimmen« ali »Bauernzeitung«, najdem skoro v vsaki številki nekaj o »Hetzslavenen« in o »Hetzpfaffen«, če se bere o kakem slovenskem kraju na Koroškem. Vsak Nemec sme v svojem materinem jeziku zahtevati vozni listek, če ga pa zahteva Slovenec v svojem materinem jeziku, je takoj »Hetzer« (hujskač); če gre plačevati davek v državi, kjer so vsem narodom zajamčene iste pravice in v uradu govori slovensko, je »hecar« itd. Če se pa kdo celo upa pritožiti zaradi zapostavljanja slovenskega jezika, ta je takoj glavni hujskač, ki ga je treba takoj zapreti. Če hoče slovensko društvo prirediti, kot n. pr. na Trati pri Borovljah, tombolo, se prepove, ker je to že hujskarija in se je bati celo »rebela« ali bogsivečesa. Vsako drugo društvo pa sme neovirano prirediti tombolo. Po pisanju nemških listov in po pestopanju koroških uradov z nami bi sodili, da smo res Slovenci krivi vsega prepira in sovraštva. Toda oglejmo si vse malo natančneje.

Borovlje n. pr. so slovenski trg, ki leži v sredi lepega Spodnjega Roža; tukaj sta tudi c. kr. sodnija in davkarija, kamor prihaja ljudstvo iz celega Spodnjega Roža po opravkih. Nadalje sta tu poleg ljudske še meščanska in strokovna šola za puškarstvo. Vsled tega imamo tu veliko uradnikov in učiteljev. Ti so skoraj brez izjeme sami Nemci ali vsaj najzagrizenejši nemčurji. V osemdesetih letih obstajalo je tukaj samo pevsko društvo »Alpenrose«, katero pa je pelo takrat tudi slovenske pesmi. To društvo še obstoji, če tudi je domači duh že popolnoma izgubilo. Poleg tega društva smo pa dobili »Südmarkino« in »Schulvereinovo« podružnico, »Deutschen Kindergartenverein« in več takih »Abwehrvereinov« (obrambnih društev) kateri imajo nalogo, braniti slovenske Borovlje pred — Slovenci. Vsem tem društvom načelujejo sem priseljeni uradniki in učitelji, k večjemu je še zraven kak Jode Folti ali Pepi, ki pa že vedo, zakaj. Le oglejmo si malo delovanje »Südmarke«! Nekaj vzgledov iz Borovelj: Komu ni znan boj za tukajšnje dobro stojišče Konsumno društvo?! Dokler se je bilo treba boriti s težkočami, ko se je zidal lasten dom in zato potreboval denar, so mu obračali hrbet. Slovenska posojilnica v Glinjah je dala na razpolago potrebna sredstva po posredovanju takratnega načelnika gospod Antona Štangla, ki je še danes ud nadzorstva. Ko se je pa društvo pod spretnim vodstvom tega gospoda razvilo in postalo močna gospodarska organizacija, so se začele po njem cediti sline raznim gospodom, ki so udinjani »Südmarki«, in proglasili so konsum kot »deutsche Schöpfung« (nemško ustanovo). Ker se je pa izjalovil poizkus, dobiti konsum v svoje roke, je ustanovila »Südmarka« nemški »Wirtschaftsverein« po Šimnu Riegerju, ki se je priselil s Kranjskega. Nemci so torej bili tisti, ki so edinemu konsumu postavili nasproti poseben konkurenčni — bojni nemški »Wirtschaftsverein«. In kdo trpi sedaj škodo?

Mislili in celo pisali so, da bo trpel škodo stari konsum, a tega drži vzajemnost njegovih udov, ki se zavedajo, za kaj se gre, in zato stari konsum cvete in se razvija naprej. Pač pa trpijo škodo domači trgovci, ki pa tega še vedno ne izprevidijo, še celo letos ne, ko so jih javno v listih in v poročilu »Wirtschaftsvereina« odklonili, češ, da so Slovenci. Kljub temu dvema kloputama pa trgovci nadalje podpirajo »Südmarko« kot njeni člani direktno in kot razpečevalci njenih vžgalic in drugega njenega blaga indirektno.

Kakor so torej naredili konkurenco domačim trgovcem, tako jo delajo in jemljejo kruh tudi obrtnikom po svojem »Besiedlungsausschussu« (naseljevalnem odseku). Ker pride nakupovanje domov vendar predrago, so sklenili v slovenske kraje naseljevati obrtnike in rokodelce. Tako se imamo pri nas zahvaliti, da imamo že nemškega mizarja, slikarja, tesarje, frizerja itd. Vrh tega je že cela kopa nemških puškarskih učencev, nalovljenih iz vseh krajev po delovanju naseljevalnega odseka. Tako se torej skuša, ne da bi se to na zunaj posebno opazilo, kraj izpreminjati v nemško posest. Najprej se nastavijo izključno nemški uradniki, od najvišjega do najnižjega, potem nemški učitelji, in ti vsi morajo nemško kolonijo (naselbino) širiti, pridobivati od vseh vetrov nove nemške naseljence. In kaj se vse stori, če so volitve, da pridejo do vpliva pri občini ti novi nemški priseljenci, ki imajo pravzaprav najmanj pravice, da bi komandirali nad domačini. Domačini že itak dovolj oškodovani, ker si mirno dajo dopasti, da jim vedno novi tuji jemljejo vedno bolj trdi kruh, so še tako neumni in slepi, da niti svoje občine ne branijo pred usiljivci in jim jo izroče brez odpora. In če se domačini le količkaj postavijo v bran za svoje pravice, takoj začnejo privandrovcu vpiti, da domačini hujskajo, da so sami hujskači, ki jih je vse treba djati pod nadzorstvo orožnikov. Domačini Slovenci, miroljubni nad vse, takoj opuste obrambo svojih pravic samo zaradi ljubelega miru, tuji po duhu in tudi po rodu dobe občino v svoje roke, gospodarijo, kot »znajo«, stavijo mogočne šolske palače ne samo v šolske, ampak tudi v druge namene, celo za protestantsko službo božjo najdejo prostora v njih, domačin pa bodi tiho in pridno plačuj! In če potem ponemčevanje še ne gre dovolj hitro, se pokličejo na pomoč še visoke osebe, ki v svoji ljubezni do nemškega naroda pozabijo na naravne pravice, božje zapovedi, ki jih ima vsak, osebe, ki so pa poklicane varovati vsakemu te pravice in gledati z vzgledom in naukom, da se izpolnjujejo, te pridejo na pomoč pri ponemčevanju, samo da se tudi o njih more reči, da tudi storijo nekaj za svoj narod, ali na škodo drugemu ali ne, jih ne skrbi, ker njihova vest si je že po svoje raztolmčila naravne in božje postave.

Tako je vpreženo vse, da ponemčujejo: uradniki, učitelji, občina in — žalibog celo duhovnik veroučitelj. In kaj ima ljudstvo od tega? Na to bi lahko odgovarjale gostilne, bolnišnice, samoumori itd.!

In kakor se godi tu, tako se godi že v vsaki fari in večjem kraju, kjer je šola in menda zato tudi podružnica »Südmarke«, samo s tem razločkom, da še drugod sad ponemčevanja ni tako dozorel, kakor pri nas. Ali bi po vsem tem ne bilo umevno, da bi se povsod vzdignil odpor? (Žalibog ga ni.) Ali bi domačini bili zato že hujskači, če bi napravili odpor in branili sebe in svoje

propada?! Dragi koroški Slovenci! Borovlje so živa slika, kam pride kraj, kjer vladajo ljudje, ki niso ali nočejo biti pravi domačini, ki ne ljubijo domačih šeg, domačega jezika, jezika svojih lastnih starišev. Zato je pač vsak, ki ima nekaj pameti v glavi in nekaj srca do svojih rajnih, dolžan, braniti svoje pravice, in tega nam nihče ne sme šteti za zlo. Nam je draga domača zemlja, katero so branili naši predniki s svojo lastno krvjo. Zakaj bi je mi ne branili? — Nismo mi tisti, ki delamo razdor, pustite ali boljše dajte nam naše pravice, ki nam grejo po božjih in državnih postavah in vladal bo najboljši mir — vsaj od naše strani.

G. P.

Rodoljub Janez Šervicelj †.

Podravlje žalujejo in ž njimi žaluje cela župnija Skočidol, občina Vernberg ter vsi sosedni kraji tostran in onstran Drave, žaluje ves zgornji slovenski Korotan. In zakaj? Neusmiljena smrt nam je vzela možarodoljuba, načelnika in odbornika raznih narodnih društev, vzor-gospodarja, g. Janeza Šervicelja, p. d. bivšega Špicarja, sedanega Otiča. Previdenemu s sv. zakramenti za umirajoče, mu je v sredo, dne 2. t. m. potekla nit zemskega življenja, v petek, dne 4. t. m. ob 10. uri popoldne pa smo ga položili k večnemu počitku na Podraveljskem pokopališču. Vsak, ki ga je poznal in je izvedel o njegovi smrti, se je začudeno vprašal: ali je res? ali je mogoče? In mnogoterega, ko si mu potrdil, da je to res, si videl bridko jokati nad izgubo njegovega prijatelja, znanca, sobojevnika, voditelja. Vsi smo ga ljubili, se v njegovi družbi radi mudili ter radi poslušali njegovo modro odločno besedo. Tudi neprijatelji naše strani so ga čislali in spoštovali. Zato pa je bil njegov pogreb tudi res veličasten, kakoršnega Podravlje še niso videli. Kljub najslabšemu vremenu z neprestanim dežjem je prišlo nebroj ljudi od blizu in daleč spremljat odličnega rajnika na njegovi zadnji poti. Če je bil že pogled po mrtvaški, z mnogimi venci okinčani sobi umrlega ginljiv, je bil tem bolj ginljiv pogled na spreved, v katerem so nosili možje in mladeniči razne vence s trobojnimi trakovi, ki so molče govorili plemenitemu rodoljubu zadnji pozdrav. Ginjenost in žalost vseh pa je priklopala do vrhunca, ko smo izročili po končanih opravilih in sv. mašah truplo rajnega hladnemu krilu zemlje in ko je domači župnik, č. g. Anton Gabron, v izbranih besedah vzel na grobu slovo od enega svojih v verskem in narodnem oziru najboljših faranov, poudarjajoč, da je bil rajni jeklen značaj, mož stare korenine, neupogljiv v svojem delu, mož, ki je ljubil sv. vero in svoj slovenski rod, ki pa tudi Nemcev ni nikoli sovražil ter zatrjujoč mu v slovo, da ga hočemo vsikdar v spominu ohraniti in njegove velike čednosti posnemati, dokler ne pride čas, da se nad zvezdami zopet vidimo. Opazili smo med pogrebi tudi mnogo odličnega občinstva, kakor sina rajnika, č. g. frančiškana o. Jozueta Šervicelja, ki je prihitel k pogrebu svojega očeta iz daljnega Schwaza in ki je moral stati na dan sv. Frančiška, zaščitnika svojega reda, ob grobu svojega očeta, dalje gospoda dr. J. Brejca, zastopnika slovenskega političnega društva, g. dr. V. Rožiča, zastopnika slov. krščansko-socialne zveze, sedmero duhovnikov iz sosesčine, tri župane, in sicer gg.: Vošpernika, Falleta in Rutarja iz Vernberga, Lipe in Rožeka, mnogo ob-

činskih odbornikov ter odbornikov posojilnice, čebelarkega ter izobraževalnega društva »Sloge«, kakor tudi zastopništvo južne železnice i. dr., katerim vsem kakor tudi vsemu drugemu občinstvu se je domači g. župnik v imenu žalujočih otrok, soproge in brata umrlega za udeležbo pri pogrebu iskreno zahvalil. In tako smo s tužnim srcem zapustili pokopališče. — Rajni zapuščica ženo, brata ter petero otrok, od katerih dva sta še nepreskrbljena ter študirata na gimnaziji (VII. razr.) Vsem naše najgloblje sožalje! — Da je rajni tako naglo umrl — bil je vselej zdrav in šele v 59. letu svoje starosti — je pripisovati njegovi železni volji, s katero je prenašal težave bolezni že sedem tednov v velikem samozatajevanju, ne da bi se bil odpovedal mnogovrstnemu delu in ne da bi bil šel pravočasno iskat zdravniške pomoči, meneč, da bolezen ni nevarna in da bo kmalu prešla. V življenju je le delal, počivati ni maral, bolan je še delal in se šele nekaj dni pred smrtjo vlegel na bolniško posteljo ter se še pustil, ko so mu moči že čisto pošle, dva dni pred zadnjo uro nesti v posojilnični urad. Delo je bilo geslo njegovega življenja. Pa ni delal samo zase in za svojo družino, bil je cel mož, kakoršne rabi današnji čas ter je delal tudi za druge, delal je zlasti za mili svoj slovenski narod. Bil je med ustanovitelji hranilnice in posojilnice v Podravljah, ki ji je od ustanovitve do sedaj ves čas načeloval. Obdarjen od narave z izvanredno jasnim razumom se je sam s pomočjo knjig naučil sestavljati letni račun ter ga tudi vselej sam sestavljal. Sodeloval je kot odbornik pri »Slogi«, bil kot največji slovenski bučelar na Koroškem ustanovitelj in načelnik čebelarkega društva v Podravljah ter tudi odbornik podobora »Zadružne Zveze« v Celovcu. Politiko je stal v naših krajih vselej v prvih vrstah. Rodoljub ni bil samo doma pri mizi in v krogu svojih ožjih prijateljev, ne, ampak povsod v javnosti. Ob volitvah je sam posegel v volilni boj, ga vodil, hodil od hiše do hiše, dajal agitatorjem nasvete, jih povabil na posvetovanje, jih bodril k pogumu ter tudi ni štedil z denarnimi žrtvami, kadar je šlo za slovensko stvar. Da, lahko rečemo, brez njega bi se dolgoletni boj za občino Vernberg pred tremi leti ne bil končal s sijajno zmago slovenstva. Neodločnost, ustrašenost, sebičnost, obupnost mu je bila tuja, pri delu ga je le vodila misel za skupnost, doslednost in odločnost. Pri vsem tem pa je bil ponižen in ni hotel vzeti ponujane mu časti občinskega odbornika. V družbi je bil prijeten, šaljiv, a nikoli razžaljiv. Vse svoje otroke je vzgojil v verskem, narodnem duhu. Bral je mnogo, zlasti pa je bil vselej zvest naročnik »Mira«, ki ga ima, izvzemši prvega letnika, vsega hranjenega, kar ga je do sedaj izšlo. Kot vzoren gospodar in kot umen bučelar si je pridobil lepo premoženje, ki ga pa ni pustil mrtvega ležati, ampak ga je znal posebno s tem, da je mnogo potoval, obrniti v svojo korist. Bil je v Trstu, Ljubljani, na Tirolskem, Solnograškem, Zgornjem in Nižjem Avstrijskem, videl je Češko ter romal tudi v Rim in v Jeruzalem. Večkrat je bil tudi na Dunaju, kamor je še ob zadnjem mednarodnem evharističnem kongresu poslal tri svoje sinove. — Da bi bil v vsaki občini le en tak mož, koroški del Slovenije ni izgubljen! Možje in mladeniči, zarišite si resno osebnost tega moža v spomin in imejte ga za vzornika pri svojem rodoljubnem delovanju!

»Umrli je mož! — Ne, ni umrl! —
Še duh njegov živi med nami
Na delo nas budi in drami.
Umrli on ni,
V nesmrtnih delih mož živi!« —
N. v m. p.!

Dnevne novice in dopisi.

Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1912. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Zgodbe sv. pisma, 18. zvezek (zadnji). 2. Koladar za leto 1913. 3. Balade in romance. 4. Podobe iz misijonskih dežel, 2. zvezek. 5. Slovenske Večernice, 66. zvezek. 6. Zgodovina slovenskega naroda, 2. zvezek. — Kdor je doplačal 60 vin. za broš., oziroma 1 krono za vezan izvod, prejme kot sedmo knjigo:

Razne povesti. — Kdor je doplačal 80 vin. za vezan izvod z rdečo obrezo, oziroma 1 K 30 vin. za vezan izvod z zlato obrezo, prejme kot osmo knjigo: Evangeljska zakladnica. — Družba se bo potrudila, da prejmejo častiti udje knjige kolikor mogoče hitro. Red za letošnje razpošiljatev je sledeči: 1. Amerika, Afrika, Azija. 2. Krška škofija. 3. Razni kraji. 4. Lavantinska škofija. 5. Ljubljanska škofija. 6. Goriška nadškofija. 7. Tržaško-koprška škofija. Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti dekaniji ali župniji, v kateri se je vpisal. Na poznejše izpremembe stanovanjske se pri tolikem številu družbenikov mi moglo ozirati. Cenjene gospe poverjenike nujno prosimo, naj pošljejo po prejemu »aviza« takoj po knjige na železniško postajo, da ne bo sitnih reklamacij, ki povzročajo družbi samo zamudo in nepotrebnih stroškov. Vsem č. gg. poverjenikom, ki prejmejo po železnici po več zabojev, uljudno naznanjamo, da se nahaja zapisnik udov vedno v zaboju z najnižjo številko. Vsakemu zavoju so tudi priložene vpisovalne pole in potrdilni listki za prihodnje leto. Stroške, katere so imeli č. gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti. One č. gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora. — Družba sv. Mohorja v Celovcu.

Sodalitas ss. Cordis Jesu za dekanije Beljak, Šmohor in Trbiž ima svoj ustanovni sestanek dne 17. vinotoka v Podkloštru ob pol 2. uri na istem prostoru in pod istimi pogoji, kot ob katehitičnem zborovanju istotam. — Tisti č. gg., ki želijo imeti obed, naj naznanijo svojo željo do najkasneje dne 15. vinotoka župnijskemu uradu v Podkloštru. Vabljeni so vsi somišljeniki.

Samoumor. V Malti pri Špitalu se je obesil leta 1870 v Žabnicah rojeni Miha Scherling.

Samoumor dijaka. V Celovcu se je na stanovanju pri svoji materi ustrelil učenec četrtega razreda na realki Franc Selan. Ranil se je nevarno. Bil je nekaj časa sem bolj otožen.

Obstrelil se je pri gostilni Jerolič pri Krivi vrbi gimnazijec Friderik Böckl. V družbi sinov dr. Kopetzkega je hotel izstreliti pištolo; ker se pa ni izprožila, jo je začel preiskovati. Tedaj se je nenadoma izprožila in ranila dečka na glavi. Dečka bodo operirali v sanatoriju.

Nemški »Schulverein« je zvišal svoj prispevek za otroški vrtec v Guštanju od 600 na 720 K.

Smola pri tepežu. V Celovcu sta se v Lidmanskega ulici sprla dva laška delavca. Eden izmed njiju, 20leten fant, je pri tepežu padel v jamo z živim apnom in se opeknel na nogah, rokah in obrazu. Hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico.

Požar v Zgornjem Dravogradu. Pred nekaj dnevi je ponoči začelo goreti v Zgor. Dravogradu sredi trga. Zgoreli ste dve hiši tik cerkve. Cerkev in župnišče so k sreči rešili. Pri tem se je izkazalo, da je bil res potreben vodovod, brez katerega bi bili težko ubranili sosedna poslopja. Kako je požar nastal, ni znano. Zanimivo je pa pri tem sledeče: En pogorelec je v nedeljo prej spravljaj na skedenj krmo, par dni pozneje ob požaru so jo pa vozili zopet s skednja na prosto. Drug pogorelec se je par dni prej v gostilni hudoval nad Bogom zaradi slabege vremena.

Izgubila se je. V noči od 2. na 3. t. m. je odšla 66 let stara tašča Franca Sablatnik pri Muškavu v Spodnji Vesci iz hiše in se od tedaj ni več vrnila. Revica ni bila prav pri pameti.

Ropa osumljen in aretiran. Dne 6. t. m. so orožniki aretirali v Trdnjivasi 39 let starega dninarja Janeza Pitscherja, pristojnega v Pulst, ker je osumljen, da je 23. m. m. napadel in oropal v Podkrnosu potnika Mohoriča in 25. m. m. v Trovaskivasi Marijo Resman.

Podklošter. Cesarjev god se je kljub neugodnemu vremenu dostojno proslavil v Podkloštru. Streli iz topičev so že na predvečer naznanjali cesarjev god. Drugi dan, 4. oktobra, se je brala ob 8. uri slovesna sv. maša, katere so se udeležili poleg lepega števila vernikov sodnijski, davkarski, poštni in železniški uradniki, deloma korpora-

tivno, deloma po zastopnikih; zastopana je bila tudi občina, šola in orožništvo. Mogočna cesarska pesem je zaključila cerkveno slovesnost, topiči pa so še noter do poldneva oznanjali, da je danes cesarjev dan. Žal, da to pot cesarjev dan ni prinesel običajnega cesarskega vremena.

Podklošter. (Razno.) Prvi sneg je pobelil hrib in plan že 27. kimovca, vendar je imel ta sneg kratko življenje, niti 24 ur mu ni bilo rojenih v nižavi. Dobrač pa že od 12. kimovca nosi belo odejo ter se je na noben način ne more iznebiti. Letina bi bila pri Zili letos sijajna, če bi mraz ne bil uničil ajde; tudi turšica ne more dozoreti vsled neugodnega vremena. Krompirja, katerega je Zilan prekrstil v čompe, je obilno in lepega. Z neko čudno doslednostjo se že tri tedne opazuje pri nas ta-le vremenski značaj: Od sobote do torka lepo ali vsaj brez dežja, od srede do petka pa neprenehoma deževno ali pa sneg! — Živinska kuga je obiskala v Podkloštru vse posestnike, istotako na Zilici; sedaj pa leze počasi čez Peče k našim sosedom pri Sv. Lenartu. — Kmet po pravici vprašuje, kaj bo, če se vse ne predene?

Od nekod. (Ali je na Kranjskem še kak Slovenec?) Parkrat sem dobil zadnji čas razglednice z Brezja. Na vsaki pa se na pečatu lesketa na prvem mestu prelepo ime: »Breslach«. A ne sliši se nič, da bi se kdo oglasil proti temu. Kak krik pa zaženo Nemci, če vidijo kje slovenski napis, ime, ki je tisočletja ali vsaj stoletja staro. Torej je vendarle res, kar mi je rekel pred nedavnim neki Nemec: »Slovenec je suženj in ostane suženj!« Res, sužnji Nemcev smo. In res večno ostanemo?!

Promocija. Naš koroški rojak g. J. Stefančič je bil dne 10. t. m. na c. kr. češki univerzi v Pragi promoviran za doktorja vsega prava. Čestitamo!

Mrlič v Osojskem jezeru. V Osojskem jezeru so 7. t. m. našli utopljenca hlapca Miho Adlasnika.

Samoumor. Dne 8. t. m. opoldne je našel v Lendkanalu med gostilno Paternioner in Goričico g. Eglseer utopljenega 16 let starega Jožefa Umschaden, sina hišnega posestnika in gostilničarja ob Beljaški cesti v Celovcu, Karla Umschaden. Fant je praktical pri tvrdki Jožefa Raderja in je bil v službi priden in marljiv ter pri osobju priljubljen. Oče utopljenca se je izrazil, da se je nesrečnemu sinu nenadoma omračil duh.

Tatvine osumljen dezertir. Dne 8. t. m. so orožniki v St. Rupertu pri Celovcu aretirali vojaškega begunca Urbana Kasla, ki je bil že trikrat predkaznovan zaradi tatvine in enkrat zaradi pobege od vojakov. Kasl, pristojen v Žrelc pri Celovcu, je osumljen, da je 6. t. m. v družbi z nekim drugom ukradel gostilničarju Grančniku p. d. Jakobu ob Žrelski cesti iz zaklenjene sobe, v katero je udrl s ponarejenim ključem, denar, lepotiche in vrednostne papirje. Kasl taji tatvino.

Obesil se je v Beljaku na kljuki hišnih vrat 8. t. m. pisac pri beljaški elektrarni Janez Riedel. Udan je bil pijančevanju.

Črna. Služba občinskega tajnika je prosta tukaj z 11. nov. 1912. Dosedaj je imel tajnik prosto stanovanje in drva ter mesečno 100 K plače. Tajnik mora biti na vsak način slovensčine zmožen. Uradni razpis službe izide le v »Klagenfurter Zeitung« — žalibog!

Kazaze pri Dobrlivasi. Pri prihodnjem shodu društva »Zarje«, ki se bo vršil v nedeljo, dne 13. t. m., se bodo razpečavale tudi srečke loterije »Slovenske Straže«. Komad stane 1 K. Naj prinese, kdor hoče srečo poskusiti, denar seboj!

Koprivna. Cerkev sv. Ane bo posvečena v nedeljo, dne 27. oktobra. Cerkvena opravila se začnejo ob desetih.

Črna. (Naše občinske zadeve.) Revizijo od deželnega odbora smo imeli. Kase sploh niso revidirali, ker so se pojavili dvomi, da bi bilo vse v redu. Razni vsakoletni stroški so že za cela tri leta nazaj na dolgu, ceste v jako slabem stanju. Delavci stojijo in gledajo, nadzorniki hodijo in gledajo, revizor deželnega odbora se pripelje in gleda: vsi gledajo, ceste pa ostanejo vedno le za nič. Občinskemu tajniku je služba odpovedana. Vsi občinski odborniki tiščijo glave vkup in si tiho na uho še-

pečejo. Kaj? Kdo ve? Le tisto slutijo vsi, da v črnski občini ni vse v redu, že dolgo let sem ne. Davkoplačevalci pa tarnajo in upijejo in plačujejo in ne vedo zakaj. Kje pa leži rak-rana?

Poziv celokupni slovenski delegaciji na Dunaju. Nemška nacionalna predrznost v dvojezični koroški deželi — presega vse meje. — Na tovrnem kolodvoru v Celovcu — Celovec stoji še na slovenski zemlji — je dne 8. oktobra t. l. v ekspedicijskem oddelku službujoči uradnik tebi nič menič kratkomalo zavrnil dva vozna lista, glaseča se na: 1. Št. Janž v Rožu, namembna postaja Svetna vas, drž. žel. in 2. Sveče, namembna postaja Bistrica v Rožu, drž. žel., rekoč, da jih ne sprejme ter je zraven na listek pripisal: »Bitte, die Stationen deutsch schreiben.« — Vozna lista sta natisnjena dvojezično: nemško in slovensko. In napisi na postajah v Št. Janžu so tudi dvojezični: nemško - slovenski. In kljub vsem tem zunanjim pravicam — in tudi dejanskim pravicam, saj je vendar Št. Janž v Rožu in Bistrica v Rožu vendar v čisto slovenski pokrajini, se osmelijo naduti nemški uradniki na celovškem kolodvoru kar diktirati, kako se morajo pisati naslovi za čisto slovenske kraje. — Upravičeno vprašamo slovensko delegacijo na Dunaju, ali res nima prav nobene moči in upliva, da bi prišla centralno vlado in železniškega ministra malo za nemška gluha ušesa, ali res nimate prav nobenega zmisla za naše narodne pravice in interese. Ali hočete, da vam čez par let nemški uradnik na Jesenicah diktira, da bodo morali Kranjci-Gorenjci izpolniti vozne liste — za Ljubljano v blaženi nemščini? Slovenski narodni zastopniki brez razlike struj, zganite se, začnite malo gledati na prste nemškemu terorizmu, postavite se enkrat moško in možato in recite odločno: Do tukaj in ne naprej!

Zberimo in hranimo starine in stare umetnine! V 38. številki »Mira«, str. 259., smo že govorili o tem. Kmalu nato pa je prinesel »K. Tgbl.« iz Velikovca poročilo, da si hočejo Šentštefanci nabaviti nove zvonove, oziroma dati stare preliti. Je pa med njimi eden iz leta 1603, torej iz časa, iz katerega pač nimamo veliko spominov te vrste. Škoda se jim zdi tristoletnika uničiti, raje bi ga ohranili, kar se bo menda pač posrečilo, po poročilu »K. Tgbl.« Zelo lepo misel izreka dopisnik v končnem stavku, namreč da bi bil skrajni čas, da se sestavi popoln seznam starejših umetnin po vsej škofiji, da in če ne zapadejo in ne zginejo, ne da bi se vedelo, kdaj, kam in kako. Spominjajte se torej prilično bodočega »koroškega narodnega muzeja«!

Katol. gospodarsko in politično društvo za Slovence na Koroškem pozivlja vse občine in kraje, ki žele, da se prirede javni politični shodi, da to čimprej naznanijo Katol. gospodarskemu in političnemu društvu za Slovence na Koroškem v Celovcu.

Nov katoliškonarodni odvetnik v Zagrebu. Vrste naše bratske hrvatske katol. narodne inteligence se vedno bolj množe; vedno večje je tudi število onih, ki po dovršenih študijah zastopajo naše ideje širom troedine kraljevine Hrvatske. Imamo že na Hrvatskem lepo število naših profesorjev, tudi par zdravnikov itd., in te dni je otvoril dr. Stjepan Markulin, ustanovitelj »Domagoja« in navdušen prijatelj Slovencev, svojo lastno odvetniško pisarno v Zagrebu, Kurelčeva ulica št. 5. To je prvi hrvatski advokat, ki je kri naše krvi, ki je eden izmed najzaslužnejših voditeljev mladega katoliškega pokreta med hrvatsko mladino. Mi mlademu gospodu doktorju in celi njegovi družini k uspehu najiskrenejše čestitamo in želimo mnogo sreče na pot; Slovence pa, ki bi imeli v Zagrebu posla v pravnih zadevah, opozarjamo tem potom na našega novega odvetnika dr. Markulina.

Kotlje. Pri »Rimskem vrelcu« je zopet vse prazno. Letoviščarji so odšli, odšel je tudi novi posestnik dr. Sigismund Appenzeller na Francosko. Pred odhodom je daroval 50 K za obleke otrokom dveh revnih družin in določil, da dobijo skozi celo zimo vsak teden po hleb kruha. Tukaj se kar čuti srce slovansko, pri prejšnjih nemških posestnikih je vel čisto drug duh nasproti domačinom. Ko bi bil kdo jagode, maline, sadje ali mleko letoviščarjem prodajal, ni smel več po vodo, ki je bila prej domačinom vedno prosta. Nemec rajši vidi, da vo-

da v potok steče, kot pa da bi se je napil domačin Slovenec. Zato pa nam izprememba vzbuja mehka čustva, kar se bode gotovo tudi čutilo v občevanju z tujci. Slovenec je postrežljiv in dober, če se mu le ne dela sitnosti in se ga ne sovraži.

Sinčavas. (Ponesrečil) se je posestnik Luka Brunner p. d. Štuk v Peračici, vozeč se iz Velikovca proti Sinčivasi na ovinčeni in obljudeni cesti, ker se je konj splasil »glavopobila«. Avtomobil je vozil z nepopisno naglico, ni dajal nobenih signalov in niti obstal ni, ko je videl, da je vsled njega voznikov konj krenil s ceste, voz zvrnil in voznika pod seboj pokopal in seveda močno ranil. Kako dolgo bo še trajalo, da bo kmet na javni cesti, ki jo on s svojimi davki vzdržuje, vsaj življenja varen? — Kmečki zastopniki, kij v roke!

Št. Lenart pri Sedmih studencih. (Poštni sel, kuga in drugo.) Od 1. oktobra naprej imamo tudi mi poštnega sela. Prav korajžno stopa Kovačev Lojz z veliko mavho od hiše do hiše in nam pri naša včasih kaj veselega, včasih pa tudi manj veselih reči, posebno če pridejo tisti ljubi klici od davkarije. Tudi se je postavilo več nabiralnikov, v Št. Lenartu, v Radnivasu, Korpičah, Ločilu in Poturju, da imamo sedaj prav komodno. — Živinska kuga nam je okužila skoraj vse vasi, le malokatera hiša je izvzeta. Sedaj se že pomalem izgublja. — Naši udeleženci evharističnega kongresa nam mnogo lepega pravijo o Dunaju, tudi kako so »fest« telovadili v telovadnici, kjer so bili nastanjeni. Najboljše so »turnali« menda Vočlani.

Velikovec. (Slavnost.) Zadnje nedeljo smo priredili tudi pri nas Slomškovo slavnost. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Toda povdarjati moramo zopet, da smo pogrešali moški spol in gospodarje. Zelo zanimivo je poročal o evharističnem kongresu na Dunaju kanonik J. Dobrovc. Povdarjal je posebno katoliško misel in lepi vzgled, ki so ga dali presvetli cesar sam in sploh vladarska rodovina, kakor tudi avstrijsko plemstvo. Napolizobraženci pa se sramujejo, da nosijo katoliško ime. O nepozabnem rodoljubu in slovenskem buditelju škofu A. M. Slomšku je govoril g. Fr. Treiber, ki je povdarjal njegovo delo za slovenski narod v verskem in narodnem oziru. Naša mladina je uprizorila igro »Veseli god«, ki se je končala z zelo lepo živo podobo. Tudi za »Slovensko Stražo« smo nabrali nekaj kronik.

Prevalje. Odbor tukajšnje hranilnice in posojilnice je sklenil, z novim letom povišati dosedanje obrestno mero, in sicer za vloge od 4 na 4½ odstotka, za posojila pa od 5 na 5½ odstotka. Z ozirom na to, da so sosedne hranilnice in posojilnice naokrog povzdignile obresti, je bil odbor prisiljen, storiti gori omenjeni sklep. Odbor.

Koženaves v Rožu. (Vrnitev v katoliško cerkev.) Jožef Makig po dom. Stravhar, ki je bil zapeljan k odpadu od katoliške cerkve, se je vrnil v njeno naročje.

Črna. Gospod nadučitelj se je čutil dolžnega protestirati proti kaplanu, ker je baje on raztrgal slovesnost požarne brambe dne 18. avgusta v »Miru«. Mnogi si mislijo, da bi bilo za nadučitelja bolj umestno, ko bi bil protestiral, ker se v novi šoli kuha umazano perilo v kotlu, v katerem se bode kuhala pozimi juha otrokom. Take svinjarije ne napravi nobeden »nazadnjak«, da bi iz istega piskra dajal svojim otrokom jed in stegal v njem umazano perilo. To je le »naprednjakom« mogoče: ni res: za otroke delavcev in kmetov je že vse dobro, gospodski pa tako ne grejo jest juhe. Ravnotako bi gospod nadučitelj tudi lahko protestiral, da se je pred nekaj tedni peljalo iz nove šole v vas štiri voze drv. Ni res: jako umestno je, da daje občina učiteljem, ki vse svoje moči darujejo vzgoji otrok, stanovanje in drva brezplačno. Tako velikodušnost lahko izkazujejo le občine, ki imajo dovolj denarja, pa ne pri nas, ko je toliko dolga ravno za šolo. Protestiral bi tudi lahko, ker je dobil v šoli neki tuj krojač stanovanje in se mu je baje obljubila služba šolskega sluga za mesečnih 30 kron. Seveda v kaki seji se o tem ni nič kaj govorilo. Gospodje napravijo to kar tako sami med seboj; večina odbornikov bode pa že prikimala, ker se boji zamere. Nazadnjaška misel bi pač bila: če

je domačinka opravljala službo šolskega sluga za 25 kron mesečno brez stanovanja in drv, je nam sedaj tudi tujec nepotreben. Čudim se le, da se gospodje ne bojijo, da bi jim šivalni stroj v šoli delal preveč ropota, ko se nad Božičevo žago pritožujejo. Protestiral bi lahko tudi kot občinski odbornik, ker plačuje občina gnoj za šolski vrt, v katerem sejejo nadučiteljevi svojo zelenjavo. To so dejstva, proti katerim bi se dalo upravičeno protestirati; pa ne, če izide v »Miru« kako poročilo — četudi resnično — o kaki nemški prireditvi. Pa kakor izgleda, bodo morali tukaj davkoplačevalci protestirati, kajti drugače se iz samih plačil ne bodo več izpoznali.

Borovlje. (Kako se delajo člani »Südmarke«?) Za občinske posle plačani občinski sluga dobi izročen seznam vseh strank, ki še niso pri »Südmarki«. S tem seznamkom mora občinski sluga od hiše do hiše prigovarjati k pristopu, in če to ne pomaga, celo namigavati na županovo izrecno voljo in nemilost, če kdo ne pristopi. Ker so tu nemčurji v sovraštvu do nemčurjev brezobzirni, se marsikateri zбоji županove nemilosti in plača udnino, četudi ne najde, ko je sam, dovolj besed, da bi dal duška svoji jezi nad tako ostudnim, brez-taktnim prisiljevanjem. Celoten eden njihovih, ki ima sicer mesto med puškarji, se je izrazil: »Mi nimamo svojih plač samo za to, da plačujemo društvom.« Torej celo taki so siti tega nečednega beračenja, ki pa ima v Borovljah celo uradni značaj. Kaj pa imamo od »Südmarke«? Edino konkurenco — škodo. Po »Südmarki« obstoji »Wirtschaftsverein«, ki dela konkurenco trgovcem, in po »Südmarki« je prišlo toliko tujih ljudi, ki delajo konkurenco domačinom obrtnikom in rokodelcem. Torej edino škodo — in zato ne kopljite si še sami jame s tem, da ste člani »Südmarke« ali da kupujete njene reči, ali da hodite na veselice, ki so njej v korist. Vse to je v vašo škodo, ki jo boste tembolj čutili, čimbolj boste podpirali »Südmarko«.

Borovlje. (Račun brez krčmarja.) Okoli nove palače — meščanske šole — so naredili nove ceste, četudi še nepotrebne, samo da je lepše. Treba bi bilo zveze s staro cesto, začeli so delati, ne da bi si zagotovili pravico od gospodarja zemlje. Sedaj so morali z delom prenehati in napol izdelana cestna zveza, ravno za polovico ožji od ceste, je sad računa brez krčmarja, dobro plačilo za zapravljivo olepševanje trga.

Za otroke
KufeKe
in odrasle.
Odlično živilo za zdrave, slabotne in v razvitku zaostale otroke vsake starosti. Pospešuje tvoritev mišic in kosti, zabranjuje in odstranja kakor nič drugega drisko, bljuvanje, črevesni katar itd. 2

Št. Janž v Rožu. (Letni shod Marijinih družb) za slovensko Koroško, ki se je letos vršil pri nas dne 6. oktobra, se je lepo obnesel. Prihitele so Marijine hčere posebno iz Roža in Spodnje Koroške v zelo povoljnem številu. Od lanskega leta so prirastle zopet tri nove družbe v Št. Rupertu pri Velikovcu, Globasnici in Vogrčah s skupno 88 članicami. Ob 9. uri je pridigal č. g. Val. Limpel, župnik v Kapli ob Dravi o Mariji kot vzor, ki nam kaže, da je treba pomagati apostolom v dušnem pastirstvu. Po pridigi je bil slovesno blagoslovljen novopopravljeni oltar Device Marije, katerega so hoteli Turki sežgati, a se jim ni posrečilo. Po peti maši, med katero je bilo slovesno skupno obhajilo Marijinih hčera, je bilo pri Tišlerju skupno posvetovanje načelnštva. Sklenilo se je: 1. Letni shod v letu 1913 bo v Šmihelu nad Pliberkom na četrto nedeljo julija. 2. Kjer Marijine družbe niso v redu, naj se ali vodnik ali prednica ali katera druga sestra obrne do knezoškofijskega zastopnika. 3. Marijine hčere željno pričakujejo, da se čimprej ustanove Marijine družbe v Skočidolu, Šmihelu in Zvabeku. 4. Vsaka sestra plača vnaprej mesečnih 5 vin. kot prispevek za središče družbe, katere prispevke zbirajo družbine prednice in poskrbe, da se določijo na knezoškofijskega zastopnika. 5. Vsaka družba naj poskrbi po vodniku ali prednici vsakega pol leta poročilo na središče, t. j. meseca junija in decembra (obhajila, umrle, izstope, pohujšanja, shodi in udeležba

— splošni duh). 6. Vse, kar se naroči, naj se naroči po centrali skupno, t. j. svetinje, zastave, podobne za sprejem in skupni molitvenik iz leta 1912. Naročuje naj se vsaj en mesec pred sprejemom. 7. Novicijat pri vsaki družbi mora biti celo polletje. 8. Marijine družbe naj navdušijo svoje članice za domačo nošo, kakor je kje v navadi, ker je domača noša zrasla iz vernega domačega duha. — Glavno zborovanje je bilo ob 1. uri v cerkvi, kjer je poročal g. knezoškofijski zastopnik župnik dr. J. Arnejc, kako naj bo sodelovanje Marijinih otrok s svojimi voditelji v duhovnem pastirstvu. Ne samo po načelnistvu, ampak po odsekih Ni pa treba, da bi bilo veliko sester v posameznih odsekih. Glavna reč je, da prednica odkaže kakim trem ali štirim eno nalogo, za katere zastavijo vse svoje delo; če jih je več, še bolje. Taki odseki naj bodo: 1. evharistični, ki naj dela po celi župniji za živo navdušenje za najsv. zakrament; 2. Marijin odsek za družbeni oltar in pripravo novink; 3. Elizabetni za reveže in bolnike; 4. časniški za razširjanje »Bogoljuba« in »Mira« in odstranitev slabega časopisja ter ureditev dobrih knjižnic; 5. odsek za gojenje veselja v Marijinih družbah; 6. mladinski odsek za pouk mladine v krščanskem nauku. Če bo treba drugih odsekov, se bo že še pozneje razpravljalo. Samo ta razvrstitev že kaže, kako velikanskega pomena bodo Marijine družbe za naše kraje kot največja pomoč za pastirovanje. Vsak župnik bo vesel, ko bo imel toliko pomagalk v dušnem pastirstvu. Zatorej naj se oglase povsod, kjer še ni prepozno. — Lepo smo bili sprejeti v Št. Janžu. Pokali so topiči in fantje so res lepo ubrano peli v cerkvi. Po petih litanijah, ki so jih pele Marijine hčere same, se je s Te Deum zaključil ob treh popoldne shod. Da bi rodil obilno sadu!

Medgorje. (Od Marijine družbe.) Ker je vreme slabo in od nas v Št. Janž daleč, smo napravili na rožnicensko nedeljo svoj shod doma. (Toda zastopstvo bi bili že morali poslati v Št. Janž. Op. ured.) Počastili so nas vlč. gosp. dr. Gregor Rožman, študijski prefekt v Celovcu. To so bili tisti gospod, ki so ob kongresu na Dunaju izkazali naši skupini toliko ljubezni. Ker so bili tam sami že tri leta, zato so nas tri dni vodili in nam razlagali z »žakljem« potrpeljenja. Še zboleli niso, ampak čvrsti in zdravi so prišli k nam in nam v prekrasni pridigi povedali, nad kom ima Marija in nad kom imajo zveste družnice svoje največje veselje. Potem smo imeli pete litanije... Kako krasno bi bilo, če bi se besede odpevanja glede naših družnic in pevk v resnici izpolnile. Besede, posebno na Koroškem, so obilne in dober kup, le dejanja toliko manjka! Korošci, možje in mladeniči, žene in dekleta, bodite junaki dela in dejanja, bodite vendar enkrat značaji. — Vlč. g. doktorju srčna hvala in na svidenje!

Podravlje. (Vence na grob gosp. J. Šerviceljna) so darovali sledeči: 1. Odbor hranilnice in posojilnice v Podravljah z napisom: »Vzornemu načelniku, odbor posojilnice«. 2. Odbor čebelarkega društva v Podravljah z napisom: »Marljivemu načelniku — čebelarstvo«. 3. Odbor društva »Sloge« z napisom: »Vzgledebnemu odborniku — odbor društva 'Sloge'«. 4. G. Filip Zitterer, p. d. Bháv v Podravljah z napisom: »Zadnji pozdrav — od Vašega zeta Filipa Zitterer«. 5. Družina Podzimek v Celovcu z napisom: »Zadnji pozdrav — od družine Podzimek.« Prvi trije trakovi so bili na trakovih v narodnih barvah, druga dva pa črnih trakovih. Pri pogrebu so jih možje in mladeniči nosili v sprevodu.

Velikovec. (Ali s me mo) vprašati našo »fortschrittlich« mestno občino, kdaj bo rešila naš rekurz radi občinskih doklad, ki smo ga vložili že pred več kakor enim letom? Podrezali smo tudi že po c. kr. okrajnem glavarstvu. Toda občinski urad ne da nobenega odgovora. Ali morebiti v tem obstoji »Fortschritt«, da tako dolgo ne rešujejo vlog? Ali morda v tem, da občina tudi na rentni davek predpisuje svoje doklade? Če ne bo kmalu rešitve, bomo drugače govorili! — Za hranilnico in posojilnico v Velikovecu, registrovano zadrugo z neomejeno zavezo: I. Čarf, Jožef Dobrovč.

Poneveril in se ustrelil. V Ljubnu na Zgornjem Štajerskem je poneveril blagajnik podružnice c. kr. priv. štajerske eskomptne banke, Jožef Mlakar, 90.000 K

v papirju in gotovini in pobegnil. Nato se je ustrelil v Kitzeu. Pri njem so našli 600 kron. Bil je zadolžen.

Slovenci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Politične vesti.

Deželni zbor koroški.

Proračunska debata.

Poročevalec Maks vitez pl. Burger prizna slabo finančno stanje dežele in se tolaži s tem, da tudi druge dežele niso na boljšem. Da bi mogli pokriti ves primanjkljaj, bi morali zvišati deželne doklade za 43 odstotkov. Za samo obrestovanje dolga potrebujemo sedaj 6 odstotkov doklad. Finančni odsek je nekatere postavke v proračunu za leto 1913 črtal, tako da so se potrebščine od 7.557.063 znižale na 7.399.000 K. Finančni odsek predlaga: 1. Na meščanskih šolah naj odpade pouk francoščine. 2. Deželne okrajne učiteljske konference naj v l. 1913 odpadejo in naj se znanprej sklicujejo le vsako drugo leto, in sicer na dan, ko ni šolskega pouka. 3. Učiteljem se naj dajejo posojila le v res nujnih slučajih. 4. Remuneracije učiteljem naj se kolikor mogoče omejijo. 5. Deželni odbor naj posreduje pri ministrstvu, da dobi celovsko žensko društvo »Frauen-Erwerb-Verein«, ki vzdržuje praktične šole za žensko mladino, zopet podpora 4000 K, ki jo je ministrstvo odtegnilo. 6. Deželni odbor naj ne razpiše več štipendij za visokošolce. 7. V proračunu za leto 1912 in 1913 upostavljena zneska po 10.000 K za nakup posekanih gozdov naj se naložita za uporabo v poznejšem času. Razne dosedanje denarne podpore naj se učiteljem znanprej omejijo, ker so jih učitelji zlorabili. (Te podpore so dobili razni nemškutarski učitelji-hujskači. Od vzornih slovenskih učiteljev takih podpor gotovo niti eden ni dobil. Op. ured.) Izdatki za šolstvo so se zopet zvišali, in sicer ne samo zaradi zvišanja učiteljskih plač, ampak tudi vsled pomnoženja učnih mest. (Slednje dejstvo naravnost nasprotuje resolucijam, sklenjenim v deželnem zboru v spomladnem zasedanju.)

Z dosedanjimi deželnimi dokladami je mogoče pokriti 6.036.210 K, ostane pa še nepokritega primanjkljaja 1.329.465 K. Da ta primanjkljaj deloma pokrije, je finančni odsek sklenil povišati deželne doklade za 15 odstotkov, to je od 75 na 90 odstotkov. V to je bil prisiljen, ker drugače ne bi bilo mogoče zvišati učiteljskih plač. Da davek ne bi bil povišan samo za deželo, ampak tudi za mesto Celovec, ki plačuje hišnonajemninski davek ločeno od dežele, so sklenili povišati hišnorazredni davek za mesto Celovec od 67 na 77 odstotkov in je to zvišanje davka v Celovcu za 17 h večje kakor za deželo. Za ostalih nad 800.000 K pa naj se poskrbi pokritje potom posojila na kratek čas. Konečno zahteva poročevalec pomoči od države, ki naj prepusti deželi del dohodkov od davka na žganje in tako stori svojo dolžnost.

Poslanec Kramp l (kršč. socialec): S 15odstotnim povišanjem deželnih doklad oziroma 10odstotnega hišnonajemninskega davka za Celovec še ne bo pokrit ves primanjkljaj. Vprašati pa je tudi treba, če sploh kaže povišati doklade. Povišanje deželnih doklad bo najbolj hudo občutil kmečki stan, ki itak komaj še životari. Ko so povišali doklade pred leti, ni bilo čuti posebne nevolje, ker je ljudstvo menilo, da je to enkrat za vselej. Sedaj pa se vrh tega nahaja kmetijski stan v hudi stiski. Kužna bolezen na gobcih in parkljih je živinsko kupčijo za dolgo časa občutno oškodovala, in letos je naredila mnogo škode toča in zadnji čas zlasti slana. Jesenska setev v gorah je uničena. V tolažbo kmeta mu hočejo sedaj — zvišati doklade. Res da je cena živini sedaj ugodna, toda vprašanje je, če bo ostala. Sicer je pa to tako edini vir še za kmeta, ki ga je že zelo posušila kužna bolezen. (Grafenauer: Prav res!) Dokaz, kako slabo se sedaj godi kmetu, je počasno vplačevanje premij. Zato bo glasoval proti proračunu.

Poslanec Pierl toži, da se stare hiše v Celovcu obrestujejo k večjem z dvema odstotkoma, nove davka proste pa s štirimi ali k večjem petimi odstotki. To zelo ovira stavbeno podjetnost, kar se zadnji čas v Celovcu zelo opaža. Povišanje doklad od 67 na 77 odstotkov v Celovcu je neznosno. Vrhtega se s povišanjem deželnih doklad olajša le državi sanacija deželnih financ. Zato bo glasoval proti.

Poslanec Grafenauer: Že pred 15. leti sem opozarjal, da je treba urediti deželno gospodarstvo tako, da bo moglo obstati poljedelstvo. Deželno gospodarstvo je krivo, da se poljedelstvu godi slabo. Brez ozira na uime, ki jih je navedel g. poslanec Kramp l, delam odgovorno tudi deželno gospodarstvo. Danes prav nič ne zavidam poročevalca in ne bi sprejel njegovega mesta, ker ima pred sabo le suhoparne številke, ki pa govorijo zlasti za nas kmete o zelo slabi bodočnosti. Tekom let sem pozival k varčenju, da bi izdatki bili primerni dohodkom. Na Koroškem smo izgubili vso železniško industrijo. Industrija v Prevaljah, Löllingu in drugod je šla rakom žvižgat. Leta 1899. menim je bilo, ko sem tukaj vstal in rekel: »Kupimo Prevalje!« Tedaj je vstal dr. Luggin in rekel: »Te besede so bile žal za dva dni prepozno izgovorjene, ker so Prevalje že prodane.«

Tudi veliko posestvo na Koroškem propada; saj pa tudi ne razume naturalnega gospodarstva in bi se mu z denarnim gospodarstvom brez dvoma bolje godilo. Zato odobravam Kirschnerjev predlog glede nakupa fideikomisnih posestev. Večini kličem: Pazite, povedal bom, nad čemer se čudim. Na 90 odstotkov ste že spravili doklade, zakaj ne kar na 100 odstotkov? Račun bi bil potem lažji. Morda bi si v deželi prihranili par uradnikov, ki jih je preveč v deželni in državni službi. Dežela pa ustanavlja zavode, ki uradništvo še pomnožujejo. Kdo pa bo pokrili stroške, primanjkljaj? Vso krivdo dajete na sodni dan, kakršen je za Vas današnji dan, vladi, ki nič ne da. Res, to izkušnjo imam tudi jaz pri vladi. To potrjuje že dejstvo, da je vlada od dohodkov davka na žganje določila za Koroško le 634.000 K. Samonasebi to ni mala vsota, toda v primeri s celotno vsoto je le prava malenkost, zlasti če pomislimo, da se po novejših žalostnih poročilih največ žganja izpije na Koroškem. Državni poslanci so poklicani v to, da za Koroško dosežejo večji prispevek. Čudim pa se: Kakor tukaj v deželi, so tudi povečini v državnem zboru nemškonacionalni poslanci. (Dr. Waldner: Nimamo večine!) Le počasi, kot vladna stranka ste v krogu večine. (Dr. Waldner: Ne!) Tega Vam vendar živa duša ne verjame. Če pa v zvezi niste zadovoljni, pa izstopite, ker kot divjaki ne boste tudi nič manj dosegli kakor zdaj, namreč nič. (Veselost.) Zakaj ne storite ničesar? Jaz pripadam le mali stranki, ki je v opoziciji. Zato se čudim, da ne storite tega, kar je treba. Tudi socialno demokratična zveza ne stori tega. Na te ljudi se sploh nisem nikdar zanašal. Mnogo vpijejo, so pa zelo zadovoljni, če predsednik reče: Prihodnja seja bo naznanjena pismenim potom. (Veselost. Tedaj dobijo namreč izplačane dijete.)

Če se dotaknem predloga finančnega odseka, ne morem prezreti povišanja hišnonajemninskega davka v Celovcu na 77 odstotkov. Nisem zastopnik mesta, toda spoznam, da to ni prav, ker bodo udarjeni s tem revni ljudje in hišni posestniki. Vedno vpijete: tujski promet, tujski promet! Ni ravno slab, posebne dobrote pa tudi ne prinaša v deželo! Toda pospešujete ga tako, da podražite stanovanje. Kdo pa naj še pride v Celovec in tam dalje časa stanuje? Da se malo pošalim, rečem: Deželni poslanci bi smeli reči: Dajte nam denarja za stanovanje! Na Dunaju se živi bolj po ceni, kakor v Celovcu. S povišanjem imenovanega davka pa ne bodo udarjeni samo revni ljudje v Celovcu, ampak tudi kmečko prebivalstvo, katerega zastopnik sem in v katerega imenu zoper zvišanje doklad najodločneje protestiram. Šest milijonov kron potrebuje in dežela nima ničesar drugega, kakor krvave davke. To da misliti. Kranjska ima primeroma nizke doklade. (Medklic: Dolgove.) Toda tiste dolgove bodo Kranjci lažje poplačali, kakor mi svoje. Koroško kmečko prebivalstvo brez ozira na

narodnost trpi hudo. Ko bi hotel vse rane naštet, bi storil bolje, da bi se vsedel in spisal celo brošuro.

Brez krivde pa pri tem tudi ni deželni kulturni svet. Govoriti o tem, danes ni dovolj časa. Zakaj je deželni zbor sklican za tako kratko dobo, mi je nerazumljivo. Zakaj ta naglica? Saj imamo čas, vreme je tako slabo, da ni za drugo delo. Ostanimo tukaj in se pošteno posvetujmo. Na dijete teh par dni sploh žvižgam. Toda v koroški zbornici se dela vse hitro in slabo. Le vzemite katerikoli zakon, na primer cestni policijski zakon. Če kmet vozi le par minut po deželni cesti, ker mora preko nje po svoje pridelke, že stoji tam pikelhavba. Orožnik je varuh postave in kmet je kaznovan, ker tako zahteva zakon. Nevolja kmečkega prebivalstva je večja, nego menite, pa je tudi opravičena! Imamo tudi zakon o trebljenju hudournikov. Povprašajte župane ali druge domačine, in rekli vam bodo: To je neumnost. (Dr. Artur Lemisch: Pa ste zanj glasovali.) Dokažite! Za tako neumnost Grafenauer nikdar ni bil in je bil ta zakon napravljen, še predno sem prišel jaz v deželni zbor. Za take zakone se je treba temeljiteje posvetovati, in prav nič ne bi škodovalo, če bi sedel jaz kot slovenski poslanec v pravnem odseku poleg dr. Waldnerja. Nisem jurist, toda kakšne postave, da so za ljudstvo dobre, vem. Tudi v Vaših očeh nisem vreden, biti član takega odseka; zato pa imam časa dovolj. Vaše predloge preučevati. Toda na njihove nedostatke sem vedno zaman opozarjal, in danes se križajo naše poti, danes smo skupaj. Ni res, da bila le vlada vsega kriva. Tudi deželni zbor mora reči: mea culpa (moja krivda) in v mnogih slučajih mea maxima culpa (moja največja krivda).

V predlogu finančnega odseka čitam, da se bo za ostalih 258.300 K najelo posojila za kratko dobo. Kaj pomeni to? Saj ga bomo morali itak zopet mi plačati, in če je posojilo le za kratko dobo, ga bomo morali pač v kratkem plačati. (Veselost.) To je le pesek v oči, ker se ne upate pokazati ljudstvu, da bi bili morali ljudstvu povišati doklade pravzaprav na 100 odstotkov. Seveda bom glasoval zoper vsako povišanje. Poučevati večino pa ni moja dolžnost. Vem pa za dva nova vira deželnih dohodkov in to je sporazum z vlado in dobra uprava avtonomije. Sicer pa bi mogli že še najti nove vire davkov, da ne bi z njimi zadeli ravno revnega prebivalstva. Toda dokler me ne smatrate za vrednega, voliti me v odseke, si le sami ubijajte glave, jaz pa bom glasoval zoper povišanje doklad, ki je potrebno le za povišanje učiteljskih plač. Privoščim učiteljstvu sicer boljše življenje, toda potem bi je morali drugače vzgojevati kakor sedaj. Ljudstvu jemljete, vero, s tem zadovoljnost in konec tega so dolgovi.

Posl. Walcher: Kruh opozicije je trd, včasih pa še dober, kakor tokrat. Opozicija lahko reče: Jaz sem pri tem groznem primanjkljaju nedolžna! Dohodki postajajo manjši, kar je opaziti pri davku na privatno vino, od katerega so prej toliko pričakovali, stroški pa rastejo. Nemški nacionalci naj ne mečejo krivde vladi. Če je sedanja vlada nezmožna, so morali to vendar že ob njenem nastopu vedeti, tedaj ko so jo imenovali vlado kapacitet. Nekdo je hvalil, da deželni zbor varčuje; toda sam finančni odsek je iz proračuna črtal celo vrsto postavk, ker niso neobhodno potrebne. To bi bili lahko storili tudi prejšnja leta, saj ni novo šele danes, da sklepamo deželni proračun s primanjkljajem. Govornik bere del dr. Steinwenderjevega članka v »Grazer Tagespost«, ki konča z besedami: »In zdaj smo s svojo latinščino pri kraju.« Res je! Dr. Steinwender ima prav. Dr. Metnitz je v sredo na shodu pri Sandwirtu gromel proti vladi in pozival tovariše, da naj zapustijo vladni tabor, če bo vlada nasproti koroškim zahtevam še znanprej tako trda. Kar tukaj naj začnejo svojo opozicijo. Kako mirno in ponižno so sprejeli vladno izjavo, da bo vlada predložila zakon o zvišanju učiteljskih plač le tedaj, če zvišajo v pokritje primanjkljaja tudi doklade. Toda dr. Metnitz vladi ni pokazal fige.

Govornik prečita nekatere odlomke iz brošure »Die Bürgerschule«, ki jo je spisal neki nemškonacionalni učitelj. V zahvalo, da se je večina v zbornici kazala prijatelje učiteljstva in mu povišala plače, psuje do-

tični učitelj nemškonacionalne poslance, da o šoli ničesar ne razumejo, da so ignorantje (nevedneži) in demagogi (hujškači) in da bojo meščani in kmetje pošiljali vredne zastopnike v deželni zbor šela tedaj, ko bojo odrasli sedanji gojenci meščanskih šol.

Glasoval bo zoper povišanje doklad.

Dež. odbornika Hönliger in Winkler nakratko odgovarjata posl. Walcherju. Deželni glavar prekine na predlog dr. Metnitza sejo do treh popoldne.

Posl. Eilersdorfer govori proti zvišanju doklad, ker bi to kmetje občutili. Odločno je proti nakupu »Goldbrunnhofs« pri Velikovcu za kmetijsko šolo, kakor je čitati v proračunu, ker za tak namen ni pripraven. Bolj bi priporočal, da za enkrat vzamejo v najem barona Helldorfa posestvo v Hirschenau, ki bi bilo za kmetijsko šolo mnogo bolj prikladno.

Posl. Eich (soc. demokrat) smatra zvišanje doklad kot hudo butaro za kmete, delavce in obrtništvo. Odgovorna zato je večina. Glasoval bo proti.

Posl. Fr. bar. pl. Aichelburg-Labia skuša odgovarjati opozicional. govornikom. Grafenauerja ne bi imenoval starega zajca, pač pa starega lisjaka, ki je govoril danes zelo premišljeno. Glede Walcherjevega poročila o imenovani brošuri se izjavi zelo ostro proti piscu in imenuje tako pisavo breztaktno, ko je večina vendar držala dano besedo in glasovala za zvišanje učiteljskih plač. Glasoval bo kot mož-beseda za zvišanje doklad. Isto izjavi tudi posl. Kapeller. Posl. Poltnig govori proti povišanju doklad in izjavi, da bo glasoval proti. Učiteljstvo napade zelo hudo in mu vrača očitane nevednosti, češ, da se od vsakdanjih izkušenj ne dajo nič naučiti. Poldnevni pouk se je n. pr. v nekaterih krajih bolje obnesel kakor celodnevni. Naj vendar enkrat že nehajo s svojo »Bildungsduselei«.

Posl. dr. Lerchbauer izjavi, da bo glasoval proti. Posl. dr. Steinwender pravi, da niso vsled tega, če so glasovali za zvišanje učitelj. plač, s sedanjo šolo zadovoljni, ampak so storili to le; tudi se niso uklonili agitaciji učiteljstva, češ, da itak vejo, ko bi se na to ozirali, bi učiteljstva nikdar ne zadovoljili. Niso pričakovali, da bo vlada prevzela polovico izdatkov za šolstvo na svoje rame, pač pa da bo vlada snirala deželne finance. Vladi očita, da so prej njeni zastopniki v deželnem zboru obljubili, predložiti zakon o zvišanju učiteljskih plač v sankcijo, česar pa potem ni storila. Deželni davki so veliki. 120% doklad k užitninskemu davku in 12% davka na privatno vino nima nobena druga dežela. Vlada pa ne stori svoje dolžnosti, čeravno je država kazala koroškemu deželnemu zboru, kako se delajo dolgovi.

Poslanec dr. Angerer se huduje nad »šmarocerji« v višjih krogih. Doklade bodo hudo občutili revni sloji in več denarja, ko izvlečemo od revežev, tem manj se bo vlada brigala za sanacijo deželnih financ. Huduje se, da je ministrstvo dovolilo udeležnikom evharističnega kongresa znižane vozne cene. (Poslanec Grafenauer: Oh, nehajte vendar o tem!) — (Govoril je proti zvišanju, glasoval pa za zvišanje doklad. Op. ured.)

Dr. Waldner pravi, da mu je ljubše zvišanje doklade kakor novi dolgovi z odušskimi obrestmi. Zato izjavi v imenu svojih somišljenikov, da bo glasoval za povišanje in se upa to zagovarjati pred volilci. Nasproti poslancu Grafenauerju trdi, da so nemški nacionalci na Dunaju v manjšini in vsled tega ne morejo doseči, kar bi radi.

Dr. Metnitz se huduje nad vlado, da zapostavlja Celovec. Glasoval bo za zvišanje doklad, ker so učiteljem obljubili zvišati plače in ne mara kršiti obljube.

Po zaključnem govoru poročevalca se je vršilo o zvišanju deželnih doklad in hišno-najemninskega davka v Celovcu poimensko glasovanje. Za predlog so glasovali: Fr. baron pl. Aichelburg-Labia, dr. Angerer, vitez Burger, Dreyhorst, Gailer, Gorton, Großbauer, baron Helldorf, Hönliger, Hofer, Huber, Kapeller, Kiršner, dr. A. Lemisch, dr. J. Lemisch, grof Lodron, dr. Metnitz, Pichler, Pinterič, Pirker, Rieder, knez Rosenberg, dr. Steinwender, baron Sterneck, dr. Waldner, Wieser, Winkler, Wirth, Zankeck. Proti predlogu: Pl. Dietrich, Eich, Eilersdorfer, Grafenauer, Krampl, Lerchbauer, Pierl, Poltnig, Walcher. Zbežala sta

pa: Breitegger in Mihor. Ko je nato večina glasovala še za proračun, je deželni glavar deželni zbor odgodel.

Političen shod v Dobu.

Shod »Katol. političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem«, ki se je vršil na rožnicensko nedeljo pri Likebu, se je naravnost sijajno obnesel. Dvorana je bila nabito polna, pa še zunaj pred vratmi je stalo mnogo ljudi. Z žalostjo nas je napolnila novica, da g. poslanec Grafenauer ni mogel priti, ker je zbolel. Bog mu vrni kmalu zdravje! G. dr. Brejc otvori shod in da besedo g. dr. Rožiču. Ta razgrne pred očmi iznenadenih zborovalcev žalostno sliko faliranega gospodarstva v koroškem deželnem zboru, ki nam je že prinesel na krožniku presenetljivo novoletno darilo, namreč 90% deželnih doklad. Doklade so dvignili za 15% samo zato, da se učiteljem zopet plače povišajo, da še nadalje blagovolijo vzdrževati nemško - nacionalno stranko pri vladnem koritu; toda pri tem poti koroški kmet krvavi pot in vsled brezmejnih bremen poje boben. V najbolj »napredni« avstrijski kronovini opazujemo na vseh koncih in krajih najhujše nazadovanje. — Za prvim govornikom nam je gosp. dr. Brejc pojasnil položaj v drž. zboru, ki tudi ni dosti boljši od onega v deželnem. Nemški nacionalci, ki povsod merijo z dvojno mero, so tudi državo privedli srečno na kant. Dokaz temu: ogromni državni dolg in tako nizko stanje kurza. Govornik se je tudi dotaknil vprašanja o trializmu in nam razvil zgodovino in pomen tega vprašanja. Na predlog g. Milača, ki se je govornikoma prisrčno zahvalil, se je poslancu Grafenauerju izrekla soglasno zaupnica, posl. pl. Metnitzu pa, ki hoče menda svoje kmečke volilce z 90% deželnimi dokladi rešiti gospodarskega poloma, istotako soglasno ostra nezaupnica. Z velikim navdušenjem in gromovitim odobravanjem je bila tudi sprejeta resolucija, s katero se pozdravlja združitev slovenskih in hrvaških poslancev v Opatiji, ki naj bo prvi korak k združenju Slovenije in Hrvaške. Sijajni shod gotovo ne bo ostal brez dobrih sadov.

Dopoldne se je vršil politični shod v Šmihelu pri Šerčerju. Tudi tam je bila udeležba zelo dobra. Govorila sta g. dr. Brejc in g. dr. Rožič. G. Stangl je predlagal resolucije, kakor so bile sprejete tudi v Dobu. Soglasno so zborovalci obsodili koroško strankarsko in slabo deželno gospodarstvo, izrekli dr. Metnitzu nezaupnico, g. poslancu Grafenauerju, ki je bil vsled obolevnosti zadržan, pa svoje popolno zupanje.

Vojna na Balkanu.

Avstrijski zunanji minister se je mnogo trudil, da bi preprečil vojno balkanskih narodov s Turki. Tega ni dosegel; morda pa je dosegel, da iz vojne na Balkanu ne nastane splošna evropska vojna. Vse evropske velesile so se zedinile, da bodo vplivale na balkanske države, da ohranijo mir. Turčiji so sklenile poslati skupno zahtevo, da naj uredi enkrat razmere v svoji državi in izpolni, kar se je že leta 1880 zavezala, da izvede. Ker pa Turčija od približno 400 točk dotične berolinske pogodbe ni izvedla niti ene in so velesile balkanskim vznemirjenim državam samo zatrjevale, da bodo skrbele, da Turčija res izvede reforme, niso pa dale za to nobenega jamstva, so se Črna gora, Grška, Bolgarija in Srbija odločile za vojno zoper svoje zgodovinske sovražnike, zoper Turke. Z navdušenjem, kakor bi bilo v drugih evropskih državah pač nemogoče, gredo ti balkanski narodi v boj zoper Turke. Ni je bilo nikjer drugod prelite toliko krščanske, slovanske krvi, kakor doli na Balkanu v stoletnih vojnah kristjanov s Turki. Hrabri Črnogorci, ki jih Turki nikdar niso premagali, so z velikanskim navdušenjem pred kraljevo palačo zahtevali vojno. Med Črno goro in Srbijo leži južno od Bosne in Hercegovine Novi Pazar, turška pokrajina, v kateri je imela Avstrija pred priklonitvijo Bosne in Hercegovine svoje čete. Če bi Črnogorci in Srbi udrli v Novi Pazar, potem bi poslala na mejo svoje vojake tudi Avstrija. Avstrija mora gledati, da se ji čez Novi Pazar odpre pot do Soluna do morja.

Zavist evropskih velesil v vojni na Balkanu sploh igra veliko vlogo. Evropski di-

plomati nimajo prav nič zmisla za krščanstvo, ampak ščitijo Turka iz strahu, da bi katera sosedna država ali država postala na račun Turkov močnejša.

Najprej je došla vest iz Cetinja, da je Črna gora, najmanjša izmed balkanskih držav, najprej napovedala Turčiji vojno:

Cetinje, 8. oktobra. Črnogorski poslanik Plamenac je Carigrad zapustil. Turškemu poslaniku v Cetinju Halil-beju je črnogorska vlada izročila potne listine. S tem so diplomatske zveze med Črno goro in Turčijo prekinjene.

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje kože samo Steekenpferd-lilijnomlečnato milo od tvrdke Bergmann & Co. v Dečinu na L. Kos po 80 h se dobiva povsod.

Cerkvene vesti.

V škofijo je vstopil ter bil nastavljen kot mestni kaplan v Št. Vidu ob Glini č. gosp. Jožef Leuchter, rod. Bavarec, dose-daj misijonar na Švedskem.

Nastavljen je kot provizor v Št. Lipšu v Podjuni začasno vpokojeni č. g. Štefan Sakelšek.

Župnijski izpit so delali sledeči gg. provizorji in kaplani: Marko Gritsch, Leopold Hank, Leopold Kahsl, Franc Kogler, Izidor Meierhofer, Franc Mikula, Valentin Mörtl, Iv. Neubauer, Jož. Ogris, Jož. Rudl, Franc Šenk, Franc Seirer, Ant. Štrifot, Ferd. Thanim (oliv.), Vilfr. Thoman, Rok Toinko, Iv. Wagner, Leopold Weber (18).

Kupujte pri tvrdkah, ki in-serirajo v „Miru“!

Društveno gibanje.

Žvabek. Slov. katol. izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 20. t. m., popoldne ob 3. uri pri Luknarju redni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Poročilo o prvem letu delovanja. 2. Volitev novega odbora. 3. Pobiranje udnine, nato poučen govor in igra »Najdena hči«, igrajo dekleta. Vmes petje mešanega in moškega zbora. — Odbor.

Pliberška podružnica »Slovenske Straže« ima svoj občni zbor dne 20. oktobra ob 3. uri popoldne v »Narodnem domu«. Na sporedu je deklamacija, govor in volitev novih odbornikov. Potem je skioptično predavanje o evharističnem kongresu, ako bo mogoče dobiti dotične slike; sicer pa se predava o preganjanju prvih kristjanov. K obilni udeležbi vabi odbor.

Prevalje. Tukajšnje slovensko katoliško delavsko društvo priredi svoje mesečno zborovanje v nedeljo, dne 20. vinotoka, po blagoslovu v prostorih Steklove gostilne. Spored: Govor in slučajnosti. — Odbor.

Djekše. V nedeljo, dne 13. t. m. popoldne po blagoslovu priredi naše izobraževalno društvo zborovanje pri Kočmarju. Na sporedu je zanimivo poročilo o evharističnem shodu na Dunaju. — Odbor.

Somišljeniki! Zahtevajte v gostilnah računske listke „Slovenske Straže“! Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

Književnost.

Zemljevid Balkanskega polotoka je izdal v četrti pregledni izdaji G. Freytag & Berndt na Dunaju VII., Schottenfeldg. 62. Vsled važnih dogodkov na Balkanu bo ta zemljevid marsikomu dobrodošel. Cena 1 K 20 vin., s poštino vred 1 K 30 vin.

»Matica Slovenska« svojim p. n. gg. poverjenikom, članom in drugim. »Matične« knjige za 1912. leto so že deloma tiskane, deloma gre njihov tisk h koncu, a članov se je priglasilo dozda nenavadno malo. Zato prosi »Matica« vse tiste mnogoštevilne gg. poverjenike, ki še do zdaj niso pobrali in poslali udnine za tekoče leto, naj to nemudoma store. Enako prosi vse p. n. č.č. prejšnje člane, ki ji pošiljajo udnino direktno,

naj se je kmalu spomnijo. Vabi pa tudi vse tiste, ki še niso njeni udje, naj pristopijo v krog njenih članov. Udnina znaša letno za Slovence 4 K, za Hrvate 3 K. Plačuje se najprej. Knjižni dar bo zlasti, kar se tiče beletrije, za leto 1912 jako bogat.

Requiem, pro una voce cum organo comp. Stanislav Premrl. Založila K a t o l i š k a B u k v a r n a v Ljubljani. Cena part. 1 K 20 vin., posamezni glasovi niso izšli. — Odlični skladatelj stolni kapelnik g. Premrl je podal našim cerkvenim zborom lepo novo skladbo: mašo za mrtve ali rekviem. — Kakor pove naslov je isti zložen na en glas in orgle. Poje pa lahko tudi cel zbor enoglasno z orglami. Pri tem načinu naj se glasovi menjajo, da nastopajo sedaj ženski, sedaj zopet moški ali celi zbor. Glasove si lahko vsak pevodja po svojem okusu razdeli. Skladba je hvaležno, lepo, praktično in mojstrsko delo, brez kakšnih težkoč. Vsak organist in zbor ga bode z majhnim trudom s posebnim užitek. Besedilo se nikjer ne ponavlja, vedno teče gladko naprej. Gradual in trakt se recitirata. Sekvenca je kratka, ker obstoji samo iz predpisanih kitic; druge so izpuščene. Za bližajoči se spomin vernih duš je ta rekviem našim zborom kar najbolj dobrodošel. Vsak pevodja ga bode z veseljem uvrstil v svoj repertorij. Zbori ga bodo pa radi in z najboljšim uspehom peli.

Kako se imenuje?

najboljša kavina primes?

„Pravi : Franck :“

s kavinim mlinčkom kot

tovarniško znamko.

Poskušnja dokaže istinitost rečenega, pokaže vse njega vrline v vonju, moči in barvi, izdatnosti, slastnosti in cenosti.

Vabilo

na

občni zbor „Slovenske Straže“

in

„Slov. kršč. socialne zveze“

ki se vrši

v nedeljo, dne 13. oktobra t. l., v Mariboru v veliki dvorani Narodnega doma.

Spored:

Ob 1/4 10. uri predpoldne: sv. maša v kapeli frančiškanskega samostana.

Ob 10. uri predpoldne: občni zbor „Slovenske Straže“ z običajnim sporedom. (Poroča predsednik poslanec Jarc.)

Ob 1/2 12. uri predpoldne: občni zbor „Slovenske krščansko-socialne zveze“. (Govori poslanec dr. Krek.)

Ob 3. uri popoldne: **Slomškova slavnost.** Slavnostni govor (Dr. Medved). Nastop mladine: Prizor v proslavo Slomška: Slomškovo rojstvo. — Petje šentjurskih in jareninskih pevcev. — Koncert mariborske narodne godbe.

Vstopnina k Slomškovi slavnosti: foteli 3 K, sedeži od 1. do 4. vrste 2 K, ostali sedeži 1 K, stojišča 40 vin.

Odbor.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok?

Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani po knjižico g. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so v času od 3. avgusta do 30. septembra 1912 darovali: 154 K: dobrotniki društva v Kranju (vposlali po g. Cirilu Pircu); 50 K: mestno županstvo v Kranju; po 20 K: dr. Anton Primožič, c. kr. dež. šolski nadzornik, in dr. Anton Podpečnik, zobozdravnik, oba na Dunaju; 10 K 31 h: dr. Fran Skaberne, c. kr. minist. tajnik na Dunaju; po 10 K: Ivan Okretič, c. kr. generalni advokat, dr. Ivo Šubelj, c. kr. sekc. svetnik, Žiga Seshun, c. kr. vladni svetnik, vsi na Dunaju, in Ivan Murnik, ces. svetnik v Ljubljani; po 3 K: dr. Fran Heric, c. kr. bibliotekar v Pragi, Franc Ilvar, rač. revident v fin. min., ter Jakob Žnider, zadnja dva na Dunaju. Vsega skupaj 303 K 31 h. Prejem tega zneska najhvaležneje potrjuje v imenu društvenega odbora t. č. blagajnik: dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju I., Bräunerstraße 10.

Loterijske številke.

Brno, 2. oktobra: 17 3 21 57 84

Linc, 5. oktobra: 62 38 19 20 21

Trst, 5. oktobra: 25 77 82 61 58

Tržne cene v Celovcu

3. vinotoka 1912 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg		80 litr.	
	od do		(biren)	
	K	v	K	v
Pšenica	20	75	22	50
Rž	—	—	—	—
Ječmen	—	—	—	—
Ajda	—	—	—	—
Oves	20	63	22	50
Proso	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16
Turščica	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—
Repica (krompir)	6	—	7	—
Deteljno seme	—	—	—	—
Seno, sladko	6	—	7	50
„ kislo	4	50	5	—
Slama	3	50	4	50
Zelnate glave po 100 kos.	6	—	8	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28
Smetana, 1 „	—	60	1	20
Maslo (goveje)	2	80	3	20
Sur. maslo (putar), 1 „	2	80	3	60
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30
„ sur. 1 „	2	—	2	20
Svinjska „mast“	2	20	2	40
Jajca, 1 par	—	16	—	25
Piščeta, 1 par	2	80	3	60
Race	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	2	70	3	20
30 „ „ mehka, 1 „	2	40	2	80

Živina	Počrez		100 kilogr.				Prigalo	Prodalo
			živa		zaklana			
	od	do	od	do	od	do		
v kronah								
Konji	—	—	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	—	—
„ za vožnjo	500	—	—	—	—	—	2	2
Junci	120	230	—	—	196	—	3	3
Krave	270	560	68	72	—	—	54	22
Telice	—	—	—	—	—	—	—	—
Svinje, pitane	—	—	—	—	160	170	6	6
Praseta, plemena	10	60	—	—	—	—	310	200
Ovce	—	—	—	—	—	—	—	—

Volneno

blago za ženske in sukno za moške obleke, zadnje mode, razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki v Celju št. 308.

Vzorci in cenike čez 1000 stvari s slik. pošt. prosto

KONJI

lahki in težji, so naprodaj. Hochmüller, Beljak, Peraustrasse 2.

Proda se Drajerjeva kmetija v Rakolah

župnija Tinje, eno uro hoda od Velikovca in tričetrt ure od železniške postaje Rekarjavas oddaljena. Posetje je 35 birnjev, 4 orali travnikov in 4 orali zaraslega gozda. Rediti se more 2 konja, 8 goved in 20 svinj. Več pove posestnik **Anton Pinkic** pd. **Drajer** v Rakolah, p. Tinje, na Koroškem.

Živiljsko vprašanje za vsakega

C. Brady

je zdrav želodec. Zato je dolžnost človeka, da si ga ohrani ali tam, kjer se že nahaja kaka nerednost, isto odpravi.

Po nešteti zahvalnih pismih so se izobno izkazale kot najzanesljivejše domače zdravilo za slab želodec pri otrocih in odraslih, za povzdigo teka in odstranitev slabe prebave, zaprtja, kolcanja, brezokusnosti, slabosti, slabega spanja itd. vsled motenj prebavljanja več kot trideset let sem

BRADY-jeve želodčne kapljice

prej imenovane Marijacejske kapljice.

Varujte se slično glasečih se ponaredb in popačb in pazite na poleg se nahajajočo varstveno znamko Matere božje z Detetom na desnih roki in podpis:

C. Brady

Dobivajo se v lekarnah v steklenicah po 90 v in K 1.60. Pošilja se od lekarnarja: C. Brady, Dunaj I., Fleischmarkt 2/385 (6 steklenic za K 5.40, 3 podvojne steklenice za K 4.80 poštne prosto).

GREGOR GRABER

cerkveni slikar

v Štebnu pri Beljaku, pošta Maloše

se priporoča častiti duhovščini.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike K 6.—, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom K 12.—, za družnike K 8.80, po pošti franko K 1.— več.

Pri reumatizmu in neuralgiji

lajša in pomiruje bolečine, pri skrnini izsesava otekline na členih in jih nareja zopet gibčne; pri ozeblinah odstranjuje v kratkem času neprijetno boleče srbenje; za vdrgnjenje, masažo, obkladke in kopanje pripravi

CONTRHEUMAN

Besedna znamka zavarovana. Pozor na ime izdelka in izdelovalca.

Tudi pri daljši uporabi brez vsakega neprijetnega ali škodljivega učinka, torej boljši kot dosedaj rabljivi narkotični izdelki.

1 škatlica 1 krono.

Po pošti proti predplačilu

1 K 50 h dobi se 1 škatlica }
5 K " " 5 škatlic } franko
9 K " " 10 " }

Izdelovanje in glavna zalog v

B. FRAGNER-jevi lekarni

c. kr. dvornega dobavitelja, PRAGA III., št. 203.

Zaloge v lek. — Dobiva se v Celovcu v lekarnah: „Pri angelu“, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

VINO

jako dobro, staro belo vipavsko, 60 hl in 30 hl črnega isterškega naproday. Vprašati: Hochmüller, Beljak, Peraustrasse 2.

Zdravniško in klinično potrjeni uspehi

dokazujejo, da je pri mučnem krčevitem kašlju otrok in odraslih

THYMOMEL SCILLAE

dragocen in gotovo učinkujoč izdelek.

Besedna znamka zavarovana.

Lajša krčeviti kašelj, zmanjšuje njegovo ponavljanje, pospešuje njegovo razslizanje in pomirjuje kašelj ter odstranjuje težko dihanje.

1 steklenica 2.20 K. Po pošti proti predplačilu 2.90 K pošilja franko 1 steklenico, 7.— K 3 steklenice, 20.— K 10 steklenic. Ne dajte si usiljevati nadomestnih sredstev.

Povprašajte pri svojem zdravniku.

Izdelovanje in glavna zalog v
B. FRAGNER-jevi lekarni,
c. kr. dvornega dobavitelja,

PRAGA-III., št. 203.

Pozor na ime izdelka,

izdelovalca in varstveno znamko.

Dobiva se v Celovcu v lekarnah: „Pri angelu“, Pavel Hauser, Viktor Hauser, H. Gutt.

Najboljši dobavni vir

izgotovljenih postelj iz dobrega češkega postelj. perja

Napolnjena v gostop. rdečem nankingu: 1 pernica 180 × 120 cm z dvema blazinama, vsaka 80 × 60 cm, z nov., mehkim, trpežnim perjem K 16.—, polpuh K 20.—, puh K 24.—. Pernica sama K 10.—, K 12.—, K 14.— in K 16.—, blazina sama K 3.—, K 3.50 in K 4.—. Podvojna pernica 200 × 140 cm K 13.—, 14.50, 17.50 in 21.—. Blazina zraven 90 × 70 cm K 4.50, K 5.20 in K 5.50. 5 kg sivega perja K 9.40, boljšega K 12.—, 16.—, polbelega K 17.—. 5 kg novega, dobrega belega postelj. perja brez prahu K 24.—, snežnobel. K 30.—, boljšega K 36.—, najfinejšega pukanega za vis. gospodo K 45.—. 5 kg nepukanega perja od živih gosi K 26.— in K 30.—. Beli puh z velikimi kosmiči K 5.—, boljši K 6.—, najboljši prsni puh K 6.50 za 1/2 kg, pepelast puh 1/2 kg K 2.50 in K 3.—. Pošiljate franko po povzetju. Zamenjava proti povračilu poštne dovoljena.

Sigmund Lederer, Janovic a. Angel št. 27 pri Klatovu, Češko.

„Slovenska Straža“ v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slov. Stražo v Ljubljani.

Thomasova moka „Zvezdna znamka“

poceni fosforovo gnojilo, ki se je že desetletja sem obneslo na travnikih, pašnikih, deteljnih in klajnih poljih.

Thomasova moka „Zvezdna znamka“ zviša pridelke in izboljšuje njih kakovost.

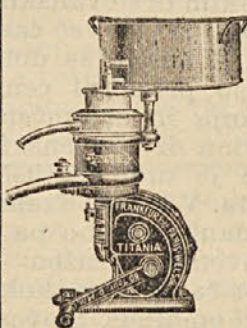
Thomasova moka „Zvezdna znamka“, potrošena v jeseni ali pozimi na cele brazde, zelo dobro vpliva na vigredne setve.

Thomasova moka „Zvezdna znamka“ se pošilja le v plombiranih vrečah z označbo vsebine in varstveno znamko ter se dobiva po vseh na naših lepakih označenih prodajalnah.

Tovarne Thomasovih fosfatov D. z o. z. BEROLIN W.

Svarimo pred manjvrednimi izdelki!

Titania brzoparilniki za živinsko krmo

z odklopljivim obodom, čisto iz kovanega železa in jeklene pločevine so zajamčeno neporušni. Najmanjša uporaba kuriva, najhitrejša napravlanje pare, najkrajše parenje, slaba krma zopet porabna

Titania centrifuge, v sestavi, trpežnosti in natančnosti v posnemanju neprekošene. Stroji za sejanje, za obračanje sena, senene grablje itd. najboljše kakovosti.

Titania tovarna, Wels št. 196, Zg. Avstrijsko.

Zastopstva povsod!! — Pošiljamo na poizkušnjo. Plačevanje na obroke rado dovoljeno. Prospekti, spričevala zastoj. Zastopniki se iščejo povsod.

Naznanilo.

Podpisani se usojam vljudno naznaniti slavnemu občinstvu, da otvorim s 15. oktobrom t. l. lastno

trgovino z mešanim blagom

v hiši Hranilnice in posojilnice v Šmihelu št. 26.

Kot dolgoleten poslovodja v trgovini g. Vid Moryja istotam si bodem tudi znanprej prizadeval s skrbno in točno posrežbo pridobiti zaupanje in naklonjenost p. n. odjemalcev, kakor tudi iste z nizkimi cenami in solidnim blagom obdržati.

S prošnjo za podpiranje mojega podjetja beležim z velespoštovanjem

Šmihel pri Pliberku.

Peter Mory.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/2 %

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

4 1/2 %

Strogo preizkušnjo

je gotovo prestalo sredstvo, ki si je že
zagotovilo splošno uporabo polnih 50 let.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli
skrbno pripravljeno, tek zbujačo in prebavljano pospeš-
ujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in od-
strani znane posledice nezmerne, slabe diete, prehlajenja
in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne
tvorbo kislin ter krče. Je **dr. Rose balzam**
za želodec iz lekarne **B. Fragnerja** v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže
imajo postavno de-
ponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

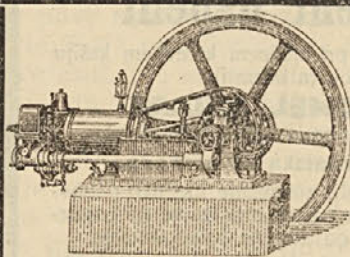
B. FRAGNER-ja, e. in kr. dvornega
dobavitelja,

„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,
vokal Nerudove ulice.

Po pošti se razpošilja vsak dan.

Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K. Proti naprej vpo-
šiljavi K 1-50 se pošlje mala steklenica, za K 2-80 velika
steklenica, za K 4-70 dve veliki steklenici, za K 8- štiri
velike steklenice, za K 22- 14 velikih steklenic poštne
prosto na vse postaje avstro-ogrske monarhije.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu „Pri angelu“,
P. Hauser, V. Hauser, H. Gutt.

Vsak strokovnjak
Vam pove, da so
orig. Otmar-motor
stabilen ali nepremaklj. in
poljedelski stroji
iz tovarne

C. Prosch, Celovec,

imejtelja brata inženirja Prosch, najboljši in
najzanesljivejši v obratu.

Zahtevajte specialne kataloge in obiske inženirja!

V Narodni šoli

v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem

imajo č. šolske sestre

internat za dekleta.

Gojenke se učijo in vadijo v vseh
ženskih ročnih delih, se učijo ku-
hati, pravilno ravnati s perilom
in drugo.

Začetek meseca novembra.

Na stanovanje in hrano se spre-
jemajo tudi šolarji za ondotno tri-
razredno ljudsko šolo, ki ima slo-
venski učni jezik.

Izjemno izborna kupna priložnost za kupčevalce in krošnjarje.

Pošilja se tudi zasebnikom.

40 do 50 metrov ostankov samo 16 K.

Flanel za srajce in bluže.

Barhent za obleke in bluže v mo-
dernih vzorcih, prima kakovosti.

Belo platno za telesno in posteljno
perilo.

Oksford za moške srajce.

**Pisana posteljna oprava in modro-
tisk.**

Ostanki v dolgoti 6 do 15 metrov. Ostanki
so zajamčeno pralni in brez pogreška.

Izbrani ostanki, le težko, lepo blago za 18 K.

Pošilja se po povzetju in za neugajajoče
se denar takoj vrne.

Vsak odjemalec blago tudi lahko napove.

S. Stein, tkalnica platna, Nachod, Češko.

ORGANIST

se takoj sprejme v službo. Vpraša-
nja na župni urad Dvor, p. Vrba ob
jezeru, Koroško.

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** "zastoj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Vzgojišče za deklice

(internat)

č. šolskih sester v Narodni šoli Družbe

sv. Cirila in Metoda v Velikovem

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira

se posebno na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se prične dne 4. novembra t. l.

Plačila 26 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati č. šol-
skim sestram v Velikovem na Koroškem.

Edino slovensko narodno podjetje

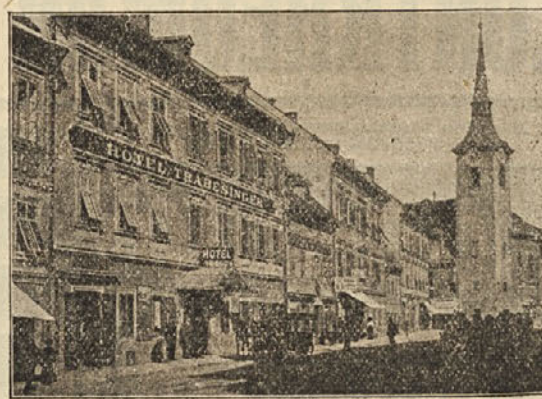
Hotel Trabesinger

— v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5. —

Podpisani voditeljci hotela **Trabe-
singer** se vljudno priporočata vsem
velecejenim slovenskim in slovanskim
gostom, ki prenočujejo ali za več časa
ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe
lepe, snažne sobe po primerni ceni;
nudi se izborna kuhinja in zajamčeno
pristna in dobra vina iz Slovenskih
goric. Na razpolago je tudi kegljišče
poleg senčnatga vrta. V hotelu **Trabe-
singer** dobite vsak dan, posebno pa v
sredah, prijetno slovensko družbo. —
V poletnem času pričakuje na kolo-
dvoru gostov domači omnibus. Slove-
nski romarji in romarice, ustavljajte se
samo v edini slovenski gostilni »Hotel
Trabesinger« v Celovcu, kjer boste
vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporočata voditeljci hotela

Lojzika in Pepca Leon.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 8.000.000.

Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge
obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge
do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurznim izgubl.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavolje.

Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spletu, Trstu,
Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gračeju.
Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek
300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8- za
komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji
na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vpla-
čevanje po K 10- za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.